

פרק ב

(א) איכה יעיב באפּוֹ אֲדָנִי אֶת־בַּת־צִיּוֹן הַשְּׁלֵיךְ מִשָּׁמַיִם אֶרֶץ תִּפְאָרֶת יִשְׂרָאֵל וְלֹא־זִכַּר הַדָּס־דְּגָלָיו בְּיוֹם אָפּוֹ: (ב) בִּלְעַד אֲדָנִי לֹא וְלֹא חָמַל אֶת כָּל־נְאוֹת יַעֲקֹב הָרֶם בַּעֲבָרְתוֹ מִבְּעָרֵי בַת־יְהוּדָה הַגִּיעַ לָאָרֶץ חָלַל מַמְלָכָה וְשָׂרִיָּה: (ג) גִּדְעַע בַּחֲרֵי־אָרֶץ כָּל קֶרֶן יִשְׂרָאֵל הַשֵּׁיב אַחֲזֹר יָמִינוּ מִפָּנָי אוֹיֵב וַיִּבְעַר בְּיַעֲקֹב כָּאֵשׁ לְהַבִּיהַ אֶכְלָה סָבִיב: (ד) דֶּרֶךְ קִשְׁתּוֹ כָּאוֹיֵב נֶעֱבַב יָמִינוּ כְּצֶדֶר וַיַּהֲרֹג כָּל מַחֲמַדֵּי־עֵינַי בְּאַהֲלֵי בַת־צִיּוֹן שָׁפַךְ כָּאֵשׁ חֲמָתוֹ: (ה) הָיָה אֲדָנִי כָּאוֹיֵב בִּלְעַד יִשְׂרָאֵל בִּלְעַד כָּל־אַרְמְנוֹתֶיהָ שַׁחַת מִבְּעָרָיו וַיִּרַב בַּבַּת־יְהוּדָה תִּאֲנִיָּה וְאַנְיָה: (ו) וַיַּחֲמַס כְּגֹן שָׁכֹו שַׁחַת מוֹעֵדוֹ שָׁפַח ה' בְּצִיּוֹן מוֹעֵד וְשִׁפְתַי וַיִּנְאֶץ בְּזַעַם־אָפּוֹ מִלֶּךְ וְכֹהֵן: (ז) זָנַח אֲדָנִי מִזִּבְחֹו נֶאֶדַר מִקִּדְשׁוֹ הַסִּגִּיר בְּיַד־אוֹיֵב חוֹמֹת חֲשָׁב ה' לְהַשְׁחִית חוֹמֹת בַּת־צִיּוֹן נֹטָה קֹו לֹא־אַרְמְנוֹתֶיהָ קוֹל נָתַנּוּ בְּבֵית־ה' בְּיוֹם מוֹעֵד: (ח) חָשַׁב ה' לְהַשְׁחִית חוֹמֹת בַּת־צִיּוֹן נֹטָה קֹו לֹא־הַשֵּׁיב יָדוֹ מִבִּלְעַד וַיִּאֲבַל־חַל וְחוֹמָה יַחֲדוֹ אֲמַלְלוּ: (ט) טִבְעֵו בָּאָרֶץ שַׁעֲרֶיהָ אֲבָד וְשַׁבַּר בְּרִיחֶיהָ מִלִּבָּה וְשָׂרִיָּה בְּגוֹיִם אֵינַ תוֹרָה גַּם־נְבִיאֶיהָ לֹא־מָצְאוּ חֲזוֹן מֵה': (י) יִשְׁבּוּ לָאָרֶץ יַדְמוּ זִקְנֵי בַת־צִיּוֹן הַעֲלוּ עֶפְרַיִם עַל־רֹאשֵׁם חָגְרוּ שַׁקִּים הוֹרִידוּ לָאָרֶץ רֹאשֵׁן בְּתוֹלַת יְרוּשָׁלַם: (יא) כָּלוּ בַדְּמָעוֹת עֵינַי חֲמַרְמְרוּ מַעֵי נִשְׁפָּךְ לָאָרֶץ כְּבִדִי עַל־שַׁבַּר בַּת־עַמִּי בַעֲטָף עוֹלָל וַיִּזְנַק בְּרַחֲבוֹת קִרְיָה: (יב) לְאַמְתָם יֹאמְרוּ אֵיךְ דָּגַן וַיִּינַן בְּהַתְּעַטְפָם כַּחֲלָל בְּרַחֲבוֹת עִיר בְּהַשְׁתַּפֵּךְ נַפְשָׁם אֶל־חֵיק אִמְתָם: (יג) מֵה־אֲעִידֶךָ מֵה־אֲדַמָּה־לֶךָ הַבַּת יְרוּשָׁלַם מֵה־אֲשׁוּה־לֶךָ וַאֲנַחֲמֶךָ בְּתוֹלַת בַּת־צִיּוֹן כִּי־גָדוֹל כֵּיִם שַׁבָּרְךָ מִי יִדְפָּא־לֶךָ: (יד) נְבִיאֶיךָ חָזוּ לֶךָ שׂוֹא וְתַפֵּל וְלֹא־גָלוּ עַל־עוֹנֶךָ לְהַשִּׁיב שְׁבִיתֶךָ שְׁבוֹתֶךָ וַיַּחֲזוּ לֶךָ מִשָּׂאוֹת שׂוֹא וּמִדוּחִים: (טו) סָפְקוּ עָלֶיךָ כַּפֵּי־כָל־עַבְרֵי דֶרֶךְ שָׂרְקוּ וַיִּנְעֻו רֹאשֵׁם עַל־בַּת יְרוּשָׁלַם הַזֹּאת הַעִיר שִׁיאֲמָרוּ כְּלִילַת יָפִי מְשׁוֹשׁ לְכָל־הָאָרֶץ: (טז) פָּצוּ עֲלֶיךָ פִּיהֶם כָּל־אוֹיְבֶיךָ שָׂרְקוּ וַיַּחֲרִקוּ־שֵׁן אֲמָרוּ בִלְעַנּוּ אֶךְ זֶה הַיּוֹם שִׁקּוּיִנְהוּ מִצְאָנוּ רָאִינוּ: (יז) עָשָׂה ה' אֲשֶׁר זָמַם בַּעֲצַת אֲמָרְתוֹ אֲשֶׁר צִוָּה מִימֵי־קֹדֶם הָרֶם וְלֹא חָמַל וַיִּשְׁמַח עָלֶיךָ אוֹיֵב הָרִים קֶרֶן צָרִיךְ: (יח) צַעַק לִבָם אֶל־אֲדָנִי חוֹמֹת בַּת־צִיּוֹן הוֹרִידִי כַּנְחַל דְּמָעָה יוֹמָם וְלַיְלָה אֶל־תִּתְנֵי פּוּגַת לֶךָ אֶל־תִּדַם בַּת־עֵינֶיךָ: (יט) קוֹמִי רוֹנִי בַלֵּל בְּלִילָה לְרֹאשׁ אֲשִׁמְרוֹת שַׁפְכֵי כַּמִּים לִבְךָ נִכַח פָּנָי אֲדָנִי שְׂאֵי אֵלָיו כַּפֶּיךָ עַל־נַפְשִׁי עוֹלְלֶיךָ הַעֲטוּפִים בְּרַעַב בְּרֹאשׁ כָּל־חוֹצוֹת: (כ) רֵאֶה ה' וְהִבִּיטָה לְמִי עוֹלְלָתָ כֹּה אִם־תֵּאֱבָלְנָה נָשִׁים פְּרִים עָלָיִי טַפְחִים אִם־יַהֲרֹג בְּמִקְדָּשׁ אֲדָנִי כֹהֵן וְנָבִיא: (כא) שָׁכְבוּ לָאָרֶץ חוֹצוֹת נַעַר וְזָקֵן בְּתוֹלַתִּי וּבַחֲזוֹרִי נִפְלוּ בַּחֲרֹב הַרְגַת בְּיוֹם אֲפָךְ טַבְחָתָ לֹא חָמַלְתָּ: (כב) תִּקְרָא כְּיוֹם מוֹעֵד מְגוּרֵי מִסְכִּיב וְלֹא הָיָה בְּיוֹם אֶרֶץ־ה' פְּלִיט וְשָׂרִיד אֲשֶׁר־טַפְחָתִי וּרְבִיתִי אִיבֵי כָלָם:

(1) How, in His anger, does Adonai cloud Daughter Zion in darkness! He has cast down from heaven to earth the beauty of Israel. And He did not remember His footstool on the day of His anger. (2) Adonai devoured without mercy all the dwellings of Yaakov. In His wrath He tore down the fortresses of Daughter Yehuda; He brought them down to the ground. He profaned a kingdom and its princes. (3) He cut down, in burning anger, every horn of Israel. He withdrew His right hand from before the enemy. He burned in Yaakov like a flaming fire, consuming all around. (4) He has drawn his bow like an enemy; His right hand is stationed like a foe. He killed all that were precious to the eye. In the tent of Daughter Zion, He spilled forth His anger like fire. (5) Adonai was like an enemy. He devoured Israel; He devoured all her palaces. He destroyed her fortresses. He has multiplied mourning and moaning in Daughter Yehuda. (6) He laid bare His shelter like a garden; He destroyed His meeting place. He made festival and Sabbath to be forgotten in Zion. In the fury of His anger, He has spurned king and priest. (7) Hashem has abandoned His altar, abhorred His sanctuary. He has given into the hands of His enemies the walls of her palaces. They raised a cry in the House of Hashem as on a festival day. (8) Hashem thought to destroy the wall of Daughter Zion. He stretched a line; He did not withdraw His hand from devouring. He caused a rampart and wall to mourn; together they languished. (9) Her gates sunk into the land. He destroyed and smashed her bars. Her king and princes are among the nations; there is no instruction. Her prophets, too, find no vision from Hashem. (10) They sit on the ground, are silent, the elders of Daughter Zion. They have cast dust on their heads, girded sackcloth. They have lowered their heads to the ground, the virgins of Yerushalayim. (11) My eyes are spent with tears. My stomach churns. My liver has spilled onto the ground over the breaking of the daughter of my people, when child and nursing infants faint in the town squares. (12) They say to their mothers, "Where is grain and wine", as they faint like the slain in the city squares, as their life is poured out into their mother's bosoms. (13) To what can I testify, to what can I liken you, Daughter Yerushalayim? To what can I compare you and comfort you, virgin daughter of Zion? For your breach is as vast as the sea! Who can cure you? (14) Your prophets have seen falsehood and delusions. They did not reveal your iniquity to return you from your waywardness. They have seen oracles of falsehood and enticement. (15) All passers-by clap their hands at you; they whistle and shake their heads at Daughter Zion. "Is this the city about which it is said, 'the perfection of beauty, a joy to all the earth?'" (16) All your enemies have opened their mouths against you; they whistle and gnash their teeth. They say, "We have devoured you. Indeed, this is the day we hoped for. We have found it; we have seen it." (17) Hashem did as He planned; He fulfilled His word that He commanded from days of old. He tore down; He had no mercy. He caused the enemy to rejoice over you. He raised the horn of your foes. (18) Their hearts cried out to Adonai, "The wall of Daughter Zion! Let tears run down like a river, day and night! Do not give yourself a respite; do not let the pupil of your eye be still. (19) Arise and shout in the night, at the beginning of the watches. Pour out your heart like water before the face of Adonai. Raise your palms to Him for the lives of your children who faint from hunger at the head of every street." (20) See Hashem and look! To whom have You done this! Shall women eat their fruit, the children whom they nurtured? Shall priest and prophet be killed in Adonai's sanctuary? (21) On the ground in the streets lie young and old. My virgins and young men have fallen by the sword. You have killed on the day of your anger. You slaughtered! You had no mercy! (22) You called, as on a festival day, my neighbors from around. On the day of Hashem's anger there was not a fugitive or survivor. Those whom I nurtured and reared, my enemy has finished them off.

אמנה חסר

חלק א: דברי המקונן על בת-ציון

- (א) איכה יעיב באפו אדני את בת ציון השליך משמים ארץ תפארת ישראל ולא זכר הדם רגליו ביום אפו
- (ב) בלע אדני לא חמל את כל נאות יעקב הרס בעברתו מבצרי בת יהודה הגיע לארץ חלל ממלכה ושריה
- (ג) גדע בחרי אף כל קרן ישראל השיב אחור ימינו מפני אויב ויבער ביעקב כאש להבה אכלה סביב
- (ד) דרך קשתו כאויב נצב ימינו כצר ויהרג כל מחמדי עין באהל בת ציון שפך כאש חמתו
- (ה) היה אדני כאויב בלע ישראל בלע כל ארמנותיה שחת מבצרו וירב בבת יהודה תאניה ואניה
- (ו) ויחמס כגן שכו שחת מועדו שכח ה' בציון מועד ושבת וינאץ בזעם אפו מלך וכהן
- (ז) זנח אדני מזבחו נאר מקדשו הסגיר ביד אויב חומת ארמנותיה קול נתנו בבית ה' כיום מועד
- (ח) חשב ה' להשחית חומת בת ציון נטה קו לא השיב ידו מבלע ויאבל חל וחומה יחדו אמללו
- (ט) טבעו בארץ שעריה אבד ושבר בריחיה מלכה ושריה בגוים אין תורה גם נביאיה לא מצאו חזון מה'
- (י) ישבו לארץ ידמו זקני בת ציון העלו עפר על ראשם חגרו שקים הורידו לארץ ראשן בתולת ירושלים

חלק ג: דברי המקונן אל בת-ציון ודברי בת-ציון אל ה'

- (יג) מה אעידך מה אדמה לך הבת ירושלים מה אשוה לך ואנחמך בתולת בת ציון כי גדול כים שברך מי ירפא לך
- (יד) נביאיך חזו לך שוא ותפל ולא גלו על עונך להשיב שביתך ויחזו לך משאות שוא ומדוחים
- (טו) ספקו עליך כפים כל עברי דרך שרקו וינעו ראשם על בת ירושלים הזאת העיר שיאמרו כלילת יפי משוש לכל הארץ
- (טז) פצו עליך פיהם כל אויביך שרקו ויחרקו שן אמרו בלענו אך זה היום שקוינהו מצאנו ראינו
- (יז) עשה ה' אשר זמם בצע אמרתו אשר צוה מימי קדם הרס ולא חמל וישמח עליך אויב הרים קרן צריך
- (יח) צעק לבם אל אדני חומת בת ציון הורידו כנחל דמעה יומם ולילה אל תתני פוגת לך אל תדם בת עינך
- (יט) קומי רוני בליל לראש אשמרות שפכי כמים לבך נכח פני אדני שאי אליו כפיק על נפש עולליך העטופים ברעב בראש כל חוצות
- (כ) ראה ה' והביטה למי עוללת כה אם תאכלנה נשים פרים עללי טפחים אם יהרג במקדש אדני כהן ונביא
- (כא) שכבו לארץ חוצות נער וזקן בתולתי ובחורי נפלו בחרב הרגת ביום אפך טבחת לא חמלת
- (כב) תקרא כיום מועד מגורי מסביב ולא היה ביום אף ה' פליט ושריד אשר טפחתי ורביתי איבי כלם

חלק ב: המעבר ה"אובייקטיביות" למעורבות בצער

כלו בדמעות עיני חמרמרו מעי

נשפך לארץ כבדי על שבר בת עמי

בעטף עולל ויונק ברחבות קריה

לאמתם יאמרו איה דגן ויין

בהתעטפם כחלל ברחבות עיר

בהשתפך נפשם אל חיק אמתם

האמנה הכיבאסלי הפרק 2

תקרא כיום מועד מגורי מסביב ולא היה ביום
אף ה' פליט ושריד אשר טפחתי ורביתי איבי
כלם

שכבו לארץ חוצות נער וזקן בתולתי ובחורי
נפלו בחרב הרגת ביום אפך טבחת לא חמלת

ראה ה' והביטה למי עוללת כה אם תאכלנה
נשים פרים עללי טפחים אם יהרג במקדש אד-
ני כהן ונביא

קומי רוני בליל לראש אשמרות שפכי כמים לבך
נכח פני אד-ני שאי אליו כפיך על נפש עולליך
העטופים ברעב בראש כל חוצות

צעק לבם אל אד-ני חומת בת ציון הוריתי כנחל
דמעא יומם ולילה אל תתני פוגת לך אל תדם
בת עינך

עשה ה' אשר זמם בצע אמרתו אשר צוה מימי
קדם הרס ולא חמל וישמח עליך אויב הרים קרן
צריך

פצו עליך פיהם כל אויביך שרקו ויחרקו שן
אמרו בלענו אך זה היום שקוינהו מצאנו ראינו

ספקו עליך כפים כל עברי דרך שרקו וינעו
ראשם על בת ירושלם הזאת העיר שיאמרו
כלילת יפי משוש לכל הארץ

נביאיך חזו לך שוא ותפל ולא גלו על עונך
להשיב שביתך ויחזו לך משאות שוא ומדוחים

מה אעידך מה אדמה לך הבת ירושלם מה אשוח
לך ואנחמך בתולת בת ציון כי גדול כים שברך
מי ירפא לך

לאמתם יאמרו איה דגן ויין בהתעטפם כחלל
ברחבות עיר בהשתפך נפשם אל חיק אמתם

איכה יעיב באפו אד-ני את בת ציון השליך
משמים ארץ תפארת ישראל ולא זכר הדם רגליו
ביום אפן

בלע אד-ני לא חמל את כל נאות יעקב הרס
בעברתו מבצרי בת יהודה הגיע לארץ חלל
ממלכה ושריה

גדע בחרי אף כל קרן ישראל השיב אחור ימינו
מפני אויב ויבער ביעקב כאש להבה אכלה סביב

דרך קשתו כאויב נצב ימינו כצר ויהרג כל
מחמדי עין באהל בת ציון שפך כאש חמתו

היה אד-ני כאויב בלע ישראל בלע כל
ארמנותיה שחת מבצרי וירב בבת יהודה תאניה
ואניה

ויחמס כגן שכו שחת מועדו שכח ה' בציון מועד
ושבת וינאץ בזעם אפו מלך וכהן

זנח אד-ני מזבחו נאר מקדשו הסגיר ביד אויב
חומת ארמנותיה קול נתנו בבית ה' כיום מועד

חשב ה' להשחית חומת בת ציון נטה קו לא
השיב ידו מבלע ויאבל חל וחומה יחדו אמללו

טבעו בארץ שעריה אבד ושבר בריחיה מלכה
ושריה בגוים אין תורה גם נביאיה לא מצאו חזון
מה'

ישבו לארץ ידמו זקני בת ציון העלו עפר על
ראשם חגרו שקים הורידו לארץ ראשן בתולת
ירושלם

כלו בדמעות עיני חמרמרו מעי נשפך לארץ כבדי
על שבר בת עמי בעטף עולל וינוק ברחבות
קריה

(1) *מדרש איכה פרק ב סימן מח*

מלכה ושריה בגוים אין תורה.
 אם יאמר לך אדם יש חכמה בגוים תאמין,
 הה"ד והאבדתי חכמים מאדום ותבונה מהר עשו,
יש תורה בגוים אל תאמין,
 דכתיב מלכה ושריה בגוים אין תורה.

(2) *משלי ח:כב-כג, כו*

ה' קנני ראשית דרכו קדם מפעליו מאז מעולם נסכתי מראש מקדמי ארץ...עד לא עשה ארץ וחוצות וראש עפרות תבל

(3) *דברים ח:ז-י*

כי ה' אלקיך מביאך אל ארץ טובה ארץ נחלים מים עינת ותהמת יצאים בבקעה ובהר ארץ חטה ושערה וגפן ותאנה ורמון ארץ זית שמן ודבש ארץ אשר לא במסכנת תאכל בה לחם לא תחסר כל בה ארץ אשר אבניה ברזל ומהרדיה תחצב נחשת ואכלת ושבעת וברכת את ה' אלקיך על הארץ הטבה אשר נתן לך

(4) *ספרי פרשת עקב פיסקא א*

והיה עקב תשמעון את המשפטי'. כי הארץ אשר אתה בא שמה לרשת'.
 הרי פרשה זו נאמרה לישראל בשעה שיצאו ישראל ממצרים
 שהיו אומרים שמה לא נכנס לארץ יפה כזו
 אמר הקב"ה כי הארץ אשר אתה בא שמה לרשתה מגיד הכתוב שא"י משובחת הימנה.
 אתה אומר בשבח א"י הכתוב מדבר או אינו אלא בשבח ארץ מצרים
 ת"ל וחברון שבע שנים נתנתה לפני צוען מצרים
 מפני מה שהיתה מקום מלכות שכך הוא אומר כי היו בצוען שריו.
 וחברון מה הית' פסולת של א"י שנא' קרית ארבע היא חברון
 והרי דברים ק"ו ואם חברון פסולת א"י הרי היא משובחת משובחת של ארץ מצרים שהיא
 משובחת מכל הארצות ק"ו לשבח של א"י.
 וא"ת לא מי שבנה זו לא בנה זו ת"ל ובני חם כוש ומצרים ופוט וכנען. חם לפי שבנה זו בנה זו.
 אפשר שבנה את הכעור ואח"כ בנה את הנאה אלא בנה את הנאה ואח"כ בנה הכעור.
 שפסולתו של ראשון חביב בשני הא לפי שחברון משובחת ממצרים לפיכך נבנתה תחלה.
 וכן אתה מוצא בדרכי המקום שכל מי שהוא חביב הוא קודם את חבירו.

תורה לפי שהיא חביבה מכל נבראת קודם לכל שנא' ה' קנני ראשית דרכו קדם מפעליו מאז.
 ואומר מעולם נסכתי מראש מקדמי ארץ.

זה בית המקדש לפי שהיה חביב מכל נברא לפני כל שנא' כסא כבוד מרום מראשון מקום מקדשנו.

א"י שהיתה חביבה מכל נבראת קודם לכל שנא' עד לא עשה ארץ וחוצות.
 ארץ אלו שאר ארצות. וחוצות אלו מדברות. וראש עפרות תבל זו ארץ ישראל.

רבי שמעון בן יוחי אומר

תבל זו א"י שנ' משחקת בתבל ארצו.

למה נקרא תבל שמה שהיא מתובלת בכל שכל הארצות יש בזו מה שאין בזו ויש בזו מה שאין בזו
 אבל א"י אינה חסירה כלום שנא' ארץ אשר לא במסכנות תאכל בה לחם לא תחסר כל בה.

ד"א ארץ אלו שאר ארצות וחוצות אלו מדברות תבל זו א"י ולמה נקרא שמה תבל ע"ש תבלין שבתוכה
 איזהו תבלין שבתולרה זו תורה שנ' בגוים אין תורה מכאן שהתורה בא"י.